

Naziv istraživanja: Iskustva i odnos srednjoškolaca prema sredstvima ovisnosti

Provoditelj: Zavod za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije

Godina provedbe: 2017

Kratki sadržaj:

Sveobuhvatno anketiranje učenika srednjih škola na području Koprivničko-križevačke županije provedeno je 1995. godine u organizaciji Policijske uprave. Centar provodio istraživanja 2002, 2007, 2012 i 2017. godine. Godine 2017. anketa o uzimanju sredstava ovisnosti provedena je u svim srednjim školama u županiji (8 srednjih škola). Anketirani su učenici prvih i završnih razreda. Ispitivala se raširenost pušenja, pijenja alkohola, uzimanja opojnih droga i igranja igara na sreću među srednjoškolcima, te prepoznavanje štetnosti opojnih droga i traženje pomoći u slučaju problema.

Istraživanje provedeno među:

Učenicima

Financijski podržano od:

Ministarstvo zdravstva - financiranje publikacije u okviru projekta Zajedno protiv ovisnosti

Ciljevi istraživanja:

Ispitati kakva je raširenost zlouporabe sredstava ovisnosti - pušenja duhana, pijenja alkoholnih pića, uzimanja opojnih droga te igranja igara na sreću, među učenicima prvih i završnih razreda svih srednjih škola Koprivničko-križevačke županije.

Utvrđiti postoje li razlike u učestalosti konzumiranja sredstava ovisnosti kod srednjoškolaca s obzirom na dob i spol. Ispitati u kojoj su mjeri srednjoškolci upoznati s načinom djelovanja i štetnosti opojnih droga, te koji su njihovi najčešći izvori informacija o tome.

Ustanoviti kakva su očekivanja srednjoškolaca u situacijama kad im je potrebna pomoć.

Pratiti kretanje i trendove zlouporabe sredstava ovisnosti među srednjoškolcima u Koprivničko-križevačkoj županiji.

Metode istraživanja:

Anonimna anketa učenika. Provedena je grupno u razredima. Anketni upitnik sastojao se od ukupno trinaest pitanja - dvanaest pitanja odnosilo se na zlouporabu sredstava ovisnosti, a dva pitanja su bila o spolu i razredu koji učenici polaze. Ankete su obrađene u Zavodu. U obradi i analizi podataka primijenio se software Microsoft Office Excel. Koristio se metodama deskriptivne statistike, podaci su statistički obrađeni uz upotrebu X2 testa značajnosti, dok se $p < 0,05$ smatrao statistički značajnim.

Uzorak:

Broj učenika koji su ispunili ankete: 2.010 (odaziv 90,7%)

Rezultati istraživanja:

Pušenje-Redovito, svaki dan puši 19,6% učenika, 14,7% učenika puši rijetko, dok 65,7% učenika ne puši. Razlika u navici pušenja postoji između učenika prvih i završnih razreda, čak 28,6% učenika završnih razreda u odnosu na 9,7% učenika prvih razreda puši redovito i svakodnevno. Trendovi tijekom petnaestak godina proučavanja pokazuju kako je prevalencija pušenja među srednjoškolcima u padu od 2007. godine.

Pijenje alkoholnih pića-Samo 14,8% srednjoškolaca nije konzumiralo alkohol. Od 85,2% učenika koji imaju iskustvo pijenja alkoholnih pića, njih 3,9% je izjavilo da pije svakodnevno. Nekoliko puta mjesečno izjavilo je da pije 39,4% učenika, nekoliko puta godišnje 31,3%, a nekoliko puta tjedno 10,6% učenika. Djevojke u odnosu na mladiće imaju naviku češćeg pijenja alkoholnih pića nekoliko puta mjesečno (42,0% prema 36,5%), ali daleko više mladića nego djevojaka pije nekoliko puta tjedno (14,5% prema 7,0%) te svakodnevno (5,7% prema 2,0%). U učestalost pijenja alkoholnih pića se povećava u višim razredima te je tako samo 10,2% učenika završnih razreda izjavilo da nikada nije pilo alkoholna pića nasuprot 19,8% učenika prvih razreda. Trend navike pijenja se mijenja, udio učenika koji piju nekoliko puta mjesečno i nekoliko puta godišnje ostao je na razini istraživanja iz 2012. godine, porastao je broj

srednjoškolaca koji nikad nisu pili i smanjuje se broj učenika koji piju svakodnevno i više puta tjedno. Zloupotreba droga-većina srednjoškolaca nije probala droge (82,3%). Od 17,7% osoba koje su navele da su probale neku od droga, većina njih (12,4%) je probala svega jednom ili nekoliko puta, dok 4,1% njih uzima povremeno, a 1,1% redovito. Uočava se kako su eksperimentiranju s drogama skloniji mladi učenici viših razreda. Najčešća droga koju navode da su probali bila je marihuana (53,7%), na drugom mjestu je droga koja pripada skupini sintetičkih kanabinoida (Galaxy, Spice i sl) (16,1%), a zatim dolaze neke druge droge (9,3%). Srednjoškolci tijekom ovih petnaest godina najčešće eksperimentiraju s marihuanom ali i sve češće eksperimentiraju s novim drogama koje su dostupnije na tržištu kao što su sintetički kanabinoidi. Udio srednjoškolaca koji su uzimali neku opojnu drogu je povećan u odnosu na istraživanje 2012. godine (s 14,6% na 17,6%).

Znanje i odnos prema opojnim drogama-Srednjoškolci procjenjuju kako posjeduju solidno znanje o načinu djelovanja i štetnosti droga. Njih 41,4% misli kako su dobro informirani i 30,2% jako dobro informirani. Onih koji misle da imaju malo informacija je 17,7% i 10,7% je izjavilo kako gotovo ništa ne zna o drogama. Najviše informacija o drogama dobiju u školi 35,4%, zatim 29,0% putem interneta, te 10,6% putem televizije i 10,5% od prijatelja. U ovih petnaest godina internet i škola su sve češći izvor informacija, a tisak i TV su sve rjeđi.

Najviše srednjoškolaca je izjavilo kako bi se za pomoć obratilo svojim roditeljima (47,8%), što je bilo očekivano jer je naša kultura još uvijek obitelji orijentirana, a zatim prijatelju (31,2%) te stručnoj osobi/doktoru (6,9%).

Igre na sreću-U istraživanju provedenom 2017. po prvi smo put proveli ispitivanje uestalosti igranja igara na sreću (lutrijske igre, igre u casinima, na automatima, klađenje i sl.). Prema rezultatima istraživanja, velika većina srednjoškolaca ne prakticira igranje igara na sreću. Tako je 72,1% srednjoškolaca izjavilo da nikada nije igralo igre na sreću, dok je 27,9% srednjoškolaca izjavilo da ima neko iskustvo s igranjem igara na sreću. Od toga, njih 15,2% igra nekoliko puta godišnje dok 12,7% često nalazi zabavu u igranju igara na sreću i to: 5,0% koji prakticiraju igre na sreću jednom ili dva puta mjesečno, 3,7% jednom ili dva puta tjedno, a 4,0% je onih koji prakticiraju igre na sreću gotovo svaki dan. Mladi i više igraju igre na sreću nego djevojke. Srednjoškolci završnih razreda više igraju igre na sreću od srednjoškolaca prvih razreda.

Korištena literatura tijekom istraživanja i reference u kojima su rezultati objavljeni:

Rezultati objavljeni u publikaciji Stanje i trendovi zloupotrebe sredstava ovisnosti među srednjoškolcima Koprivničko-križevačke županije - komparativna studija: 2002., 2007., 2012.,2017. Koprivnica: Zavod za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije, Služba za javno zdravstvo i socijalnu medicinu, 2018. (knjiga)
dostupno na: <https://drogeiovisnosti.gov.hr/ovisnosti-i-vezane-teme/droge-i-ovisnost/publikacije/istrazivanja/stanje-i-trendovi-zloupotrebe-sredstava-ovisnosti-medju-srednjoskolcima-koprivnicko-krizevacke-zupanije-2018/1370>